

Ivanka MILIČEVIĆ CAPEK

MUZEJ STARI MOST

Predstojeća 555. obljetnica prvoga spomena grada Mostara (1452.-2007.) uvrštenje rekonstruiranoga Starog mosta na UNESCOVU listu zaštićene svjetske kulturne baštine 2005. god. i rezultati nedavnih arheoloških istraživanja na lokaciji Staroga mosta s kulama povod su osnivanja muzejske zbirke koja prezentira projekt rekonstrukcije Starog mosta s kulama Tarom i Halebijom.

Muzej Stari most - stalni izložbeni postav Muzeja Hercegovine, otvoren je u srpnju 2006. zahvaljujući talijanskom projektu SEENET i međunarodnoj suradnji grada Firence, regije Toscana, Ministarstva vanjskih poslova Italije, organizacije UCODEP i Grada Mostara. Muzej Stari most s vidikovcem smještajem u kompleks kule Tara, na lijevoj obali Neretve, uklopljen je u integralni arhitektonsko-povijesni prostor.

U autentičnom interijeru istočne mostne kule na temelju relativno ograničenoga arheološkog i povijesnog fundusa nastojalo se stvoriti sliku života na mostu i oko njega u svim njegovim aspektima od kulturno-povijesnoga, arhitektonskoga, gospodarskoga, vojnoga do svakodnevnoga. Naglašena je specifičnost razvoja stare gradske jezgre i međusobno ispreplitanje mosta i grada. Dio muzejskoga postava je autentičan arheološki lokalitet ispod razine prilaza kuli, dok je na katovima kule izložena tematski razvrstana arheološka građa popraćena dostupnom arhivskom i arhitektonskom dokumentacijom te multimedijalnom prezentacijom rekonstrukcije Staroga mosta.

Tijekom rekonstrukcije Starog mosta, u razdoblju od 1999. do 2004. god., uloženi su veliki napor da se poštuju prvobitni materijali i praksa, a rekonstrukciji mosta i kula prethodila su sondažna arheološka istraživanja unutar kompleksa kula i prostora ispod pristupnih putova kamenom mostu na obje strane rijeke. Istraženo je 94 m^2 na desnoj i 165 m^2 na lijevoj obali, na kojoj je prezentiran autentičan arheološki lokalitet.

Prezentacija *in situ*, odnosno izložbeni prikaz nalazišta u razini i na mjestu pronalaska ispod razine prilaza kuli Tari integrativni je dio muzeološke postavke. Arheološka iskopavanja na svjetlo dana iznijela su nove podatke o kontinuitetu življenja na ovoj lokaciji.

Najznačajniji arheološki nalazi su nepomični ostaci starijih drvenih mostova. Najranija faza drvenoga mosta dokumentirana je nalazom dva masivna zidana pilona u kojima su na obje strane bila dva drvana "A" nosača koja su nosila viseću konstrukciju. Sljedeću fazu ilustriraju otisci od po devet okomito postavljenih hrastovih greda položenih u tri reda, koje su konzolno izlazile na rijeku. Kod ovoga je mosta na središnji "viseći" dio, prema predaji od željeznih lanaca, položena drvena hodna ploha. Pronađeni su i željezni kovani klinovi, veličine od 20 do 100 cm, koji su pritom bili spojna sredstva. Dendrološke analize utvrđivanja starosti drvene građe s lokaliteta utvrdile su postojanje naselja na ovom mjestu u 9. st.

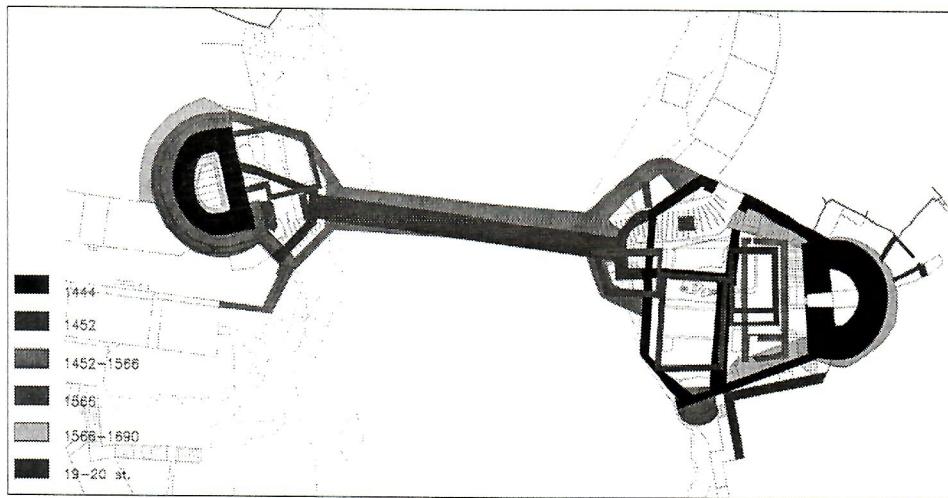
Pomične nalaze čine predmeti iz svakodnevnoga života, koji se mogu grupirati kao naseobinski: ulomci keramičkih posuda, keramičke lule, novac (turski novac, austro-ugarski srebrenjak, austro-ugarski bakrenjak i 2 venecijanska bakrenjaka), srp, motika, nakovanj, ključ, potkova, nalazi oružja i vojne opreme, dijelovi pušaka, kamene i metalne topovske kugle, srednjovjekovni šljem, te čavli od konstrukcije drvenoga mosta kojima su grede bile prikovane jedna uz drugu.

Posebnu grupu nalaza čine predmeti od drveta: vodovodna cijev, nož i ulomci greda iz konstrukcije drvenoga mosta.

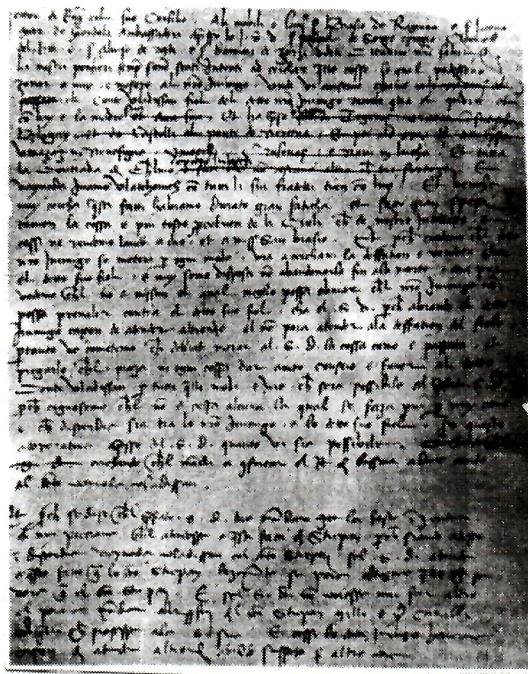
Arheološkim istraživanjima je potvrđeno i starije datiranje kula, koje su prije izgradnje kamenoga mosta bile dio srednjovjekovnoga fortifikacijskog sustava.

Muzej Stari most, osim što upozorava na važnost i značenje današnje stare gradske jezgre u prošlosti i iznimnu vrijednost kulture koju baštinimo, ima poseban značaj kao prvi muzeološki projekt u gradu Mostaru i Hercegovačko-neretvanskoj županiji (HNŽ) poslije rata.

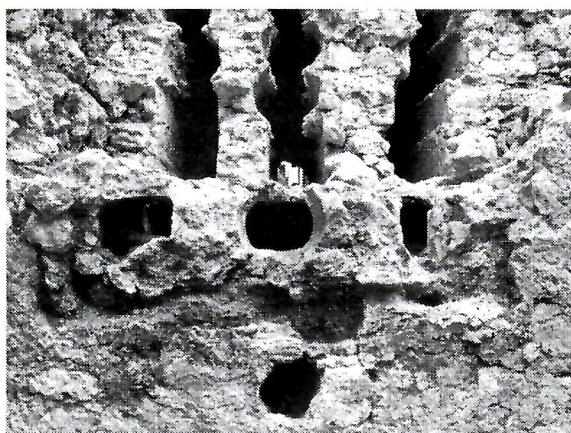
Iako je nestankom numizmatičkih izložaka, već podijelio sudbinu ovdašnjih otuđenih i propalih muzejskih zbirk, nadajmo se da će ovaj projekt ukazati na neophodnost dostojanstvenoga prezentiranja vlastitoga kulturnog blaga, a muzeologiji, danas jednoj od vodećih razvojnih investicija kulturnoga svijeta, vratiti dignitet struke.

Sl. 1. Povijesno-prostorni razvoj lokaliteta.

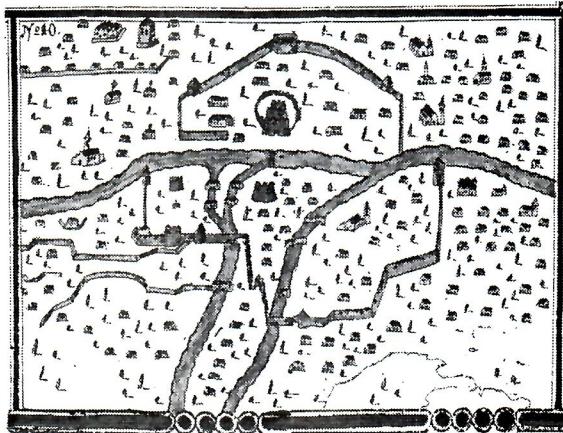
Sl. 2. Najstariji pisani dokument koji spominje most preko Neretve iz 1452. god.

Sl. 3. Ležišta greda
drvenoga mosta.

Sl. 4. Arheologija in situ.

Sl. 5. Karta.